

Omgaan met discriminatie in de klas

Inzichten en praktische handvatten voor docenten

Discriminatie, buitensluiting en gevoelige maatschappelijke thema's kunnen ook zichtbaar worden in de klas. Leerlingen nemen ervaringen, emoties en meningen uit de samenleving mee naar school, wat invloed kan hebben op gesprekken en groepsdynamiek.

Voor docenten vraagt dit om professioneel handelen: rustig blijven, de sociale norm bewaken en ruimte geven aan gesprek. Door duidelijk te begrenzen wat wel en niet acceptabel gedrag is, ontstaat er meer veiligheid in de groep.

Zo kunnen docenten bijdragen aan een klas waarin verschillen bespreekbaar zijn en leerlingen respectvol met elkaar omgaan.

1

Discriminatie

Discriminatie en buitensluiting kunnen in alle groepen voorkomen. Mensen herkennen vaak sneller discriminatie van hun eigen groep, waardoor andere vormen van uitsluiting minder snel worden gezien. Ook kan het gebeuren dat groepen die eerder slachtoffer waren van discriminatie later zelf anderen buitensluiten. Daarom is het belangrijk dat professionals situaties zorgvuldig onderzoeken.

2

Microagressie

Niet alle discriminatie is openlijk zichtbaar. Veel gebeurt in kleine, alledaagse opmerkingen of gedragingen, ook wel microagressies genoemd. Denk aan aannames over afkomst, stereotypen of grappen over uiterlijk of geloof. Opmerkingen zoals *"Wat spreek jij goed Nederlands"* of *"Waar kom jij vandaan?"* lijken klein, maar kunnen toch impact hebben.

3

Stereotypen

Iedereen kijkt naar de wereld met bepaalde aannames. Stereotypen zijn generalisaties over groepen mensen, terwijl vooroordelen oordelen zijn over iemand zonder die persoon echt te kennen. Bewustzijn hiervan helpt om kritischer te kijken naar eigen reacties. Nieuwsgierigheid naar elkaar kan helpen om aannames te doorbreken.

4

De norm in de klas

Een veilig klimaat ontstaat niet vanzelf. De docent speelt een belangrijke rol in het bewaken van de sociale norm. Kwetsende opmerkingen of buitensluitende grappen moeten daarom rustig maar duidelijk begrensd worden. Door helder te maken wat wel en niet acceptabel is, ontstaat duidelijkheid en veiligheid voor de hele groep.

5

De rol van omstanders

Omstanders hebben invloed op het gedrag in een groep. Wanneer niemand reageert op kwetsende opmerkingen, kan dat de indruk geven dat dit gedrag normaal is. Leerlingen kunnen leren om steun te geven aan iemand die buitengesloten wordt, aan te geven dat een opmerking niet oké is of hulp te vragen aan een docent. Zo ontstaat een positieve groepsnorm.

6

Rol docent

Docenten spelen een belangrijke rol in gesprekken over discriminatie en gevoelige thema's. Blijf rustig en onderzoek wat er bedoeld wordt wanneer het woord discriminatie valt. Erken de beleving van leerlingen en breng het gesprek terug naar concreet gedrag en afspraken. Zo kan de docent de norm bewaken en bijdragen aan een veilig gesprek in de klas.

7

De kern

In situaties waarin emoties en meningen oplopen, is professioneel handelen belangrijk. De docent bewaakt rust en maakt duidelijk wat acceptabel gedrag is. Tegelijk is er ruimte om te luisteren naar de beleving van leerlingen en te kijken naar wat er gebeurd is. Zo ontstaat een veilig gesprek, waarin begrip belangrijker is dan gelijk krijgen.

8

Tot slot

Het gesprek over discriminatie en buitensluiting is soms ingewikkeld, maar juist daarom belangrijk. Door professioneel en rustig te handelen kunnen docenten bijdragen aan een klas waarin verschillen bespreekbaar zijn en leerlingen respectvol met elkaar omgaan. Samen bouwen we aan een sociaal veilige leeromgeving voor iedereen.

Amar El Ajjouri en zijn team van PHneutraal bieden vanuit hun uitgebreide ervaring als trainers, sprekers en acteurs concrete en praktische handvatten voor het omgaan met groepsdynamiek in het voortgezet onderwijs (VO), het speciaal onderwijs (SO) en het middelbaar beroepsonderwijs (MBO). Hun aanpak is gericht op het versterken van sociale veiligheid en het op een professionele en effectieve manier bespreekbaar maken van lastige thema's in de klas en binnen schoolteams.

Bekijk dit
YouTube-filmpje
om Amar aan het
werk te zien

